

A PATIKAHÁLÓZATOK TÉRNYERÉSE NEMZETBIZTONSÁGI KOCKÁZATOT JELENT

A falusi gyógyszertárak a túlélésért küzdenek

Az ország megnyerte az első csatát a koronavírus-járvánnyal szemben, ám a veszélyhelyzet rávilágított az egészségügyi ellátórendszer gyenge pontjaira. Ezek közé sorolható a gyógyszertárak tisztázatlan besorolása, az ágazatban tapasztalható tulajdonviszonyok. Dr. Hankó Zoltánnal, a Magyar Gyógyszerészeti Kamara elnökével beszélgettünk.



SZÖVEG NAGY IDA
FOTÓ VERMES TIBOR

– Hogy vészelte át a gyógyszerészszakma a járvány első hullámát?

– Nem volt egyszerű. A gyógyszer-nagykereskedelem gyakorlatilag összeomlott a járvány kitörésekor. Volt, amikor négy-öt napot is várniuk kellett a patikáknak, mire megérkeztek a megrendelt orvosságok, vitaminok vagy táplálék-kiegészítők. Ez óriási nyomásként nehezedett a kollégákra, hiszen ugrásszerűen megnövekedtek a lakossági igények, és őket is nyomasztotta a betegségtől való félelem, valamint a karanténhelyzethez való alkalmazkodás kényszere.

– Sokan betegedtek meg a szakmában?

– Mindössze öt patikáról tudok, amit egy-egy kollégám vírusérintettsége miatt átmenetileg be kellett zárni. De hamar kiderült, hogy ők a civil életükből hozták a fertőzést, és egy gyógyszertár sem lett gócpont. Nagyon sok munka és fegyelem kellett ahhoz, hogy ilyen kedvezően alakuljon a helyzet. Már a járvány kitörése előtt sikerült védőmaszkokat beszerezniük, részben az Operatív Törzsszel való együttműködésben. A fertőtlenítőszer-ellátásban is közvetítő volt a kamara. Sikerült egy patikafertőtlenítési módszertant is közzétenniük, és közel ötven tájékoztatót küldtünk ki a kollégáknak a járványhelyzet kezelésével kapcsolatosan. Vagyis elég gyorsan sikerült a kamarának és a patikáknak is átállni a járványüzemmódra. Végül a felvásárlási láz néhány hét alatt mérséklődött, sőt a veszélyhelyzet második felében már a szokottnál kisebb volt a forgalom.

– Az első hullám lecsengésekor némi pengévtápra is sor került ön és a tárcavezető miniszter között. A kamara nehezményezte, hogy a gyógyszerészek nem részesültek abból az ötszázezer forintos jutalomból, amit az egészségügyi dolgozóknak ígértek.

– Ez a döntés és a kommunikációja komoly felhőrdülést keltett a gyógyszerészek körében. Ráadásul pár nappal korábban fogadta el a parlament a kiskereskedelmi különadóról szóló törvényt, amelynek a hatálya a gyógyszertárakra is kiterjed. Nem is annyira a különadó ténye, hanem inkább az volt bántó, hogy egészségügyi veszélyhelyzetben, egy minden feladatát ellátó egészségügyi szolgáltatóágazatot vontak a kiskereskedelmi különadó hatálya alá. Ez a konfliktus nem alakult volna ki, ha egyértelmű lenne a gyógyszertárak és a gyógyszerészek szerepe az egészségügyi ellátásban. A szakmai szabályozás szerint a gyógyszertárak egészségügyi szolgáltatók, hiszen komoly szerepük van a lakosság ellátásában, egészségi állapotának javításában. Ugyanakkor a patikák tevékenységét kiskereskedelmi kóddal jelölik, vagyis a kereskedelem részeként tekintenek rájuk. Ez a döntés és az egyszeri juttatás elmaradása gerjesztett bizalmi válságot.

– 2010-ig úgy látszott, hogy a gyógyszerészek teljesen kiszorulnak a patikák tulajdonosai közül, a gyógyszertárak



ak nagy része külföldi tulajdonba kerül. Akkor úgy tűnt, hogy a kormányra kerülő jobboldalnak és a gyógyszerészeknek közösek a céljai. Mégsem sikerült megteremtteni azt a jogi környezetet, ami biztonságot, prosperitást, fejlődést hozott volna a szakmának?

– Közösek voltak, és ma is közösek a céljaink. Az akkori válságot a kormány és a kamara együttműködésével sikerült felszámolni. A 2010 után megtett politikai lépések egyértelművé tették, hogy a gyógyszertáraknak a gyógyszerészek többségi tulajdonába kell kerülniük, és nekik kell rendelkezniük a patika működtetéséhez szükséges minden szakmai jogosítvánnyal. Vagyis a gyógyszerész döntése nélkül semmi nem történhet a patikában, hiszen neki kell vállalnia a felelősséget a gyógyszerért és a betegért egyaránt. Ez akkor nagyon kemény küzdelmekkel járt, hiszen a korábbi tulajdonosok foggal-körömmel védték saját érdekeiket. A 2010 óta megszületett jogszabályok ma is hatályosak, azt mondhatnánk, elértük az akkori célokat. Csak hogy a napi gyakorlat más képet mutat.

– Ez mit jelent pontosan?

– A jogszabályok értelmében 2011 óta gyógyszergyárak és nagykereskedők sem közvetlenül, sem közvetve nem szerezhetnek tulajdont a gyógyszertárakban, és láncok sem működhetnek. Ennek ellenére a piaci hírek rendre arról szólnak, hogy



továbbra is kerülnek patikák nagykereskedői tulajdonba, és újra növekednek a láncok. Másik probléma, hogy a gyógyszertárak elvileg nem működhetnének franchise típusú rendszerben, mégis egyre több patika vesz részt ilyen együttműködésben. Az ilyen láncok és hálózatok működtetőinek az az elsődleges célja, hogy a különböző marketingakciók révén a gyógyszerellátási lánc szereplőinek, vagyis a gyártóknak és a nagykereskedőknek az érdekeit érvényesítsék. Ez jól látható a reklámjaikon. De arról is érkeznek hozzám hírek, hogy egyes hálózathoz tartozó gyógyszertárak nem forgalmazhatják bizonyos gyártók termékeit. Holott a jogszabályok értelmében minden gyógyszertár működésében első sorban az egészségügyi szempontoknak kellene érvényesülniük.

– Voltaképpen hogyan osztották fel a piacot a terjeszkedő nagytulajdonosok?

– A gyógyszer-nagykereskedelmet két nagy szereplő uralja, együtt a gyógyszertári forgalom több mint 80 százalékaival. Az egyik a száz százalékos német tulajdonban lévő Phoenix Pharma Zrt., amelynek a tulajdonosai több száz gyógyszertárt is működtetnek tulajdonosként vagy franchise-rendszerben. A másik nagykereskedő a Hungaropharma, ez a cég legalább magyar gyógyszergyárak

tulajdonában van, és néhány évvel ezelőtt eladta a patikai üzletrészeit. De – hasonlóan a németekhez – intenzíven építi a franchise típusú patikahálózatát. Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy a gyógyszertárak informatikai rendszereit működtető legnagyobb cég a Phoenix csoport része, és rendszergazdaként a teljes patikai hálózat háromnegyedét lefedi. Sőt, már a másik nagy nagykereskedő is belépett erre a piacra. Ezek a folyamatok megítélem szerint több szempontból is komoly biztonsági kockázatokat jelenthetnek az ország számára.

– Hogyan zajlik a patikák bekebelezése, ha egyszer a jogszabályok nem adnak rá lehetőséget?

– Általában készül egy szerződés a hatóságnak, amely szerint a patika továbbra is gyógyszerészeti többségi tulajdonban van, és készül egy másik is, ami a valódi feltételeket rögzíti. De az nem nyilvános. Ám a hálózati lét több előnnyel is járhat a kollégáimnak. Megspórolhatják a befektetést, és részesülhetnek a marketing- és reklámakciók bevételnövelő hatásának hasznából.

– Akkor mi itt a probléma?

– Ez a működési mód egyfelől azzal jár, hogy a gyógyszerpiaci ellátási lánc nagy érdekérvényesítő erejű aktorai veszik át a szakmai és a gazdasági irányítást nemcsak

az egyes gyógyszertárak, hanem hosszabb távon az egész ágazat fölött. Másfelől tudni kell, hogy a tapasztalható koncentráció és a független patikák számának csökkenése elsősorban városi jelenség. A falusi kis patikák kevésbé vonzóak a piacot uralók számára, sőt a gyógyszerek és más készítmények rendelésekor is hátrányos helyzetben vannak. Ők a túlélésért küzdenek. Ez a helyzet pedig a vidéki lakosság kiegyensúlyozott ellátását veszélyezteti.

– Ön szerint mi a teendő?

– Mindenkinek tudomásul kellene vennie, hogy a hazai gyógyszerellátás rendszerének elmúlt évtizedben történt átalakítása sikeres volt ugyan, de még csak félúton vagyunk ahhoz, hogy a deklarált előírások a napi gyakorlatban is érvényre jussanak. Itt az ideje a jogszabályi háttér finomhangolásának és a ma még meglévő kiskapuk bezárásának. Fontos az is, hogy az ellenőrzésre hivatottak következetesen és szigorúan érvényt szerezzenek a tulajdonlással és a gyógyszertárvezetői kompetenciákkal kapcsolatos előírásoknak. Meg kell teremteni a feltételeket ahhoz is, hogy a vidéki gyógyszerellátás hosszú távon stabil maradjon. A patikák működtetésében pedig ténylegesen érvényesüljenek az objektív betegérdekek. Ezek nélkül végzetesen sérülhetnek a betegek, a gyógyszereszek, sőt az ország érdekei is. ■